

ማህበራዊ እና ኢኮኖሚያዊ ልማትን ማጠናከር እና ጥሩ የቅጥር እድሎችን ማስፋፋት ያመጣውን ውጤት መገምገም COUNTERFACTUAL IMPACT EVALUATION

የገምገማ አውድ

ይህ ፕሮጀክት ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ ተሳትፎዎችን በማስተዋወቅ በኢትዮጵያ፣ ሶማሌ ክልላዊ መንግስት፣ ፋፋን ዞን ውስጥ የሚገኙትን የስደተኞች እና ተቀባይ ማህበረሰቡን ኑሮ ለማሻሻል ያለመ ነው። ፕሮጀክቱ እነዚህን አላማዎች ከግብ ለማድረስ ከሜርሲ ኮርፕ ጋር በመተባበር የመንደር ቁጠባና ብድር ማህበራት (VSLAs) እንዲቋቋሙ በማስተዋወቅ እና በመደገፍ እንዲሁም ከፕሮጀክቱ ጋር የተያያዙ ሌሎች ተግባራትን እያከናወነ ይገኛል።

በሜርሲ ኮር በ2022 በተደረገ የመረጃ ክትትል መሰረት በአውባሬ፣ ሸደር እና ቀብሪቢያህ ባሉ የስደተኛ መጠለያ ካምፖች ውስጥ 83 የመንደር ቁጠባና ብድር ማህበራት የተመሰረቱ ሲሆን፤ አውባሬና ቀብሪቢያህ ባሉት ስደተኛ ተቀባይ ማህበረሰቦች (host communities) ውስጥ ደግሞ 188 ሚሆኑ ማህበራት ተመስርተዋል። አንድ የመንደር ቁጠባና ብድር ማህበር በአማካይ 20 አባላት ያሉት በመሆኑ ከስደተኞች ውስጥ ወደ 1,660 የሚጠጉ ሰዎች እና ወደ 3,760 የሚጠጉ ተቀባይ ማህበረሰቦች በዚህ ፕሮግራም ውስጥ ተሳትፈዋል።

ለውጦችን/ተፅዕኖዎችን ስለመረዳት

የመንደር ቁጠባና ብድር ማህበራትን አስተዋፅኦ ለመረዳት፣ C4ED የፕሮግራሙን ገምገማ እያካሄደ ነው። በተለይም፣ C4ED RCT የሚባለውን የጥናት ዘዴ ማለትም ፕሮግራሙን ለመጠም መስፈርቱን ያሟሉ መንደሮችን፣ ተጠቃሚና እና ተጠቃሚ የማይሆኑ (treatment & control) መንደሮች ብሎ በዘፈቀደ (randomly) በመመደብ እና በአማካይ ተመሳሳይ እንዲሆኑ በማድረግ ጥናቱን እያካሄደ ነው።

ነገር ግን ይህ ፕሮግራም ስደተኞች ላይ ያሳደረውን ተፅዕኖ ለማጥናት፣ የፕሮግራሙ ተጠቃሚዎች በዘፈቀደ ስለላልተመረጡ (ስለማይቻል)፣ C4ED የፕሮፕገንዲት ስኮር ማቸንግ (የማዘመድ) ዘዴን ይጠቀማል።

እውነታው

ተግባር ላይ የሚያውለው አጋር ሙሉ ስም ሜርሲ ኮርፕስ

ክልል ሶማሊያ ክልል፣ ፋፋን ዞን, ኢትዮጵያ

የአሰራር መንገድ ክላስተር Randomized Controlled የሚደረግ ሙከራ፣ የማዘመጃ (matching); የተቀላቀለ አሰራር መንገድ (mixed approach)

ጥናቱ የሚያካትተው ሴቶች፣ ስደተኞች እና ስደተኞችን ተቀባይ ማህበረሰብ,

የአውሮፓ ህብረት የገንዘብ ድጋፍ መጠን 10 000 000 EUR

የፕሮጀክቱን ተፅዕኖ ለመመዘን፣ C4ED ፕሮጀክቱ ከመጀመሩ በፊትና ፕሮግራሙ ከተጀመረ 17 ወር በኋላ ከስደተኛ መጠለያ ካምፖች እና ከተቀባይ ማህበረሰቦች (host communities) ደግሞ 13 ወር በኋላ ያለውን መረጃ ሰብስቧል። የመነሻ(baseline) ዳሰሳ ጥናት ከ35 ቀበሌዎች ውስጥ የተወጣጡ 70 መንደሮችን እና ከ3 የስደተኛ መጠለያ ካምፖች ደግሞ 44 ብሎኮችን በማካተት በ2021 ሰከተኛው ሩብ አመት ውስጥ ተካሂዷል። በድምሩ C4ED ከ1,839 ሰዎች መረጃን ሰብስቧል። የቤዝላይን ዳሰሳ ጥናቱ ዋና አላማ ጥናቱ ላይ ስለተሳተፉት ማህበረሰብ የተሻለ እይታ እንዲኖር እና ከመነሻው የጥናት ከመ

ነሻው ጥናቱ ፕሮግራሙ ከመሰጠቱ በፊት የበጥሮ ግራም ጥናት ውስጥ የተሳተፉት ካልተሳተፉት ጋር በአማካይ ተመሳሳይ ባህሪያት እንዳላቸው ለማረጋገጥ ነው።

የመጨረሻው የዳሰሳ ጥናት(endline) የተካሄደው ከግንቦት እስከ ሰኔ 2023 ዓ.ም ሲሆን ከ1,822 ምላሽ

ሰጪዎች መረጃ ተሰብስቧል። ከአሃዛዊ መረጃው በተጨማሪ C4ED ከ33 ዋና ዋና የመረጃ ሰጪዎች ውስጥ፣ 19 ቃለመጠይቆች፣ 7 ጥልቅ ቃለመጠይቆች (indipth interview)፣ እና 7 የቡድን ውይይቶች (fucussed group interview) በማካሄድ መረጃዎችን ለመሰብሰብ ተችሏል።

በጠንካራ መሠረቶች ላይ መታገዝ

ከውንተርፋክቱዋል ተፅዕኖ ግምገማ (Counterfactual impact evaluations) ፕሮግራሙ በተጠቃሚዎች ላይ የሚያመጣውን ትክክለኛ ለውጥ ለመለየት ያስችላል። ከውንተርፋክቱዋል (counterfactual) ማለት ተጠቃሚዎች በፕሮግራሙ ባይሳተፉ ኖሮ ሊኖር የሚችለው ለውጥ ማለት ነው። ይህም ዘዴም ከፕሮግራሙ በፊት እና በኋላ(before and after) ያለውን ለውጥ ከማነፃፀር በተሻለ ሁኔታ የፕሮግራሙ ለውጦችን ከሌሎች ለውጦች (ውጤቶች) ለመለየት ያስችላል። በፕሮግራሙ ባይሳተፉ ኖሮ ሊኖር የሚችለው ለውጥን በቀጥታ ማየት ስለማንችል የፕሮግራሙን ለውጦች ለመገመት የሚያስችለውን ኤክስፐሪመንታል እና ኪዲዲ ኤክስፐሪመንታል(experimental and quasi-experimental methods) ዘዴዎችን በመጠቀም በፕሮግራሙ የሚያሳተፉ ሌሎች ተነፃፀሪዎችን እንለያለን።

ራንድማይዝድ ኮንትሮል ሙከራ (Randomized Control Trial)፣ ለፕሮግራሙ ከተምረጡት መሀል በዘፈቀደነት ሰዎችን በመምረጥ የፕሮግራሙ ተጠቃሚ እንዲሆኑ ወይም እንዳይሆኑ በማድረግ የሚሰራ የሙከራ አሰራር ነው። ይህ ዘፈቀደነት በፕሮግራሙ የሚያሳተፉ ሌሎች ተነፃፀሪዎችን እንለያለን።

ፕሮግራሙ ተጠቃሚ በሆኑት እና ባልሆኑት መካከል ያለውን ስልታዊ ልዩነት ያስወግዳል፤ ይህም ተመራማሪዎች ፕሮግራሙ የሚፈጥረውን ለውጥ እንዲገምቱ ያስችላቸዋል። ይህ አሰራር ለተቀባይ ህብረተሰቦች (host communities) የሚሰራ ቢሆንም ግን ስደተኞች ላይ ስለሚከተለው ወደ ፕሮግራሙ ስኬት ማቸንግ ቴክኒክን (የማመሳሰል ዘዴ) እንጠቀማለን።

ፕሮግራሙ ስኬት ማቸንግ፣ ስደተኞች ተጠቃሚዎችን በዘፈቀደ መምረጥ ስለማይቻል ለዚህ ፕሮጀክት የፕሮግራሙን ለውጥ ለመመዘን ወይም ለመለካት C4ED የራንድማይዝድ ኮንትሮል ሙከራን አይጠቀምም። በምትኩ፣ የ PSM ወይም የማዛመድ ዘዴን እንጠቀማለን። በፕሮጀክት ተሳታፊዎችን እና ያልተሳተፉትን በተቻለ መጠን በሚታዩ ባህሪያት (observable characteristics) ላይ ተመስርተው እንዲገናኙ የሚያደርግ ስታቲስቲካዊ ሂደት ነው። በእነዚህ በሚታዩ ባህሪያት በማመሳሰል፣ ይህ የኪሲ-ሙከራ ዘዴ በፕሮጀክቱ ምክንያት የሚመጣን ለውጥ ለማወቅና በሁለቱ (ተዛማጅ) ቡድኖች መካከል ውጤቶችን ለማነፃፀር ያስችላል።

CIE ፖሊሲ እንዴት ይጠቅማል?

የዚህ የግምገማ ጥናት ግኝቶች የVSLA መርሃ ግብር የታለመለትን ውጤት ማሳካት አለመሳካቱን፣ ለምሳሌ በምን ያክል ለፋይናንሺያል አቅም መሻሻል፣ ለማህበራዊ ትስስር፣ ለስራ ዕድል ፈጠራ እና ስደትን ለመቀነስ አስተዋጽኦ እንዳበረከተ ለአውሮፓ ህብረት የአደጋ

ጊዜ ትረስት ፈንድ እና ሌሎች ባለድርሻ አካላት ለማሳወቅ ይረዳል። ከዋጋ-ውጤታማነት እና አዋጭነት ትንተና የተገኙት ግኝቶችም መርሃ ግብር ወጪ ቆጣቢ እና ሊስፋፋ እንደሚገባው ለሚመለከታቸው ባለድርሻ አካላት ያሳውቃል።

ለወደፊት የፕሮጀክት ትግብራ እና ግምገማ ጠቃሚ ምክሮች

• የአንድን ፕሮግራም ተጽዕኖ ወይም ውጤቱን ለማጥናት ፕሮጀክቱ ከመጀመሩ በፊት RCT ማካሄድ ያለውን አንድምታና የሚፈሰውን መዋዕለ ንዋይ ለማስተካከል ያለውን ጥቅም ለሁሉም ለሚመለከታቸው ባለድርሻ አካላት ለማሳየት ይረዳል።

• የፕሮጀክቱ ፈፃሚዎች የፕሮግራሙን ተግባራት እና የKPIዎችን ለውጥ ለመከታተል ደረጃውን የጠበቀ የክትትል ስርዓት እንዲከተሉ ይመክራል። ለዚህ ዓላማ፣ እንደ Kobocollect፣ Survey Solutions፣ Survey CTO ወይም CommCare ባሉ መሳሪያዎች አማካኝነት በዲጂታል የሚደረግ መጠይቅ ፎርም መጠቀም በጣም ይመከራል።

